

Újra öltünk és örökítünk – hímző szakkörök újraindítása a közösségi művelődésben

„Az ember nem viheti magával a tudományát. Azt át kell adni.”

A Nemzeti Művelődési Intézet által 2013-ban útjára indított „Újra öltünk és örökítünk – hímző szakkörök újraindítása a közösségi művelődésben” című program célja, hogy a lakosság minél szélesebb körében megismertesse a paraszti tárgykultúra fokozatosan feledésbe merülő értékeit. Cikkünkben az országos program előzményeit, várható társadalmi és gazdasági hasznát járjuk körül egy téli, dokumentáló filmforgatás tanulságait és tapasztalatait felhasználva.

A Nemzeti Művelődési Intézet 2013 nyarán közművelődési feladatellátásra irányuló együttműködés keretében kézműves alkotókörökkel kapcsolatban álló népművészeti szervezetekkel épített ki partnerséget, majd közösen dolgozta ki velük a mintaprojekt létrehozására alkalmas módszertant.

A szervezők hívó szavára az alkotó közösségek tagjai hamar egymásra találtak. Az elismert népművészek által vezetett szakkörökben magától értetődő természetességgel vette kezdetét a munka, elsőként Békés, majd Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, valamint Zala megyékben.

A hímző szakkörök újraindításának ideája akár törvényszerű következménye is lehetne a magyar kulturális életben zajló változásoknak, de

a közművelődési és népművészeti szakemberek elhivatottsága, a befogadó szervezetek elkötelezettsége és a rendelkezésre álló források nélkül nagy valószínűséggel nem indulhattak volna el ilyen gyorsan a mostani biztató folyamatok.

Békés megye

Pál Miklósnéval, a Népművészeti Egyesületek Szövetsége, valamint a Békés Megyei Népművészeti Egyesület elnökével – aki az „Újra öltünk és örökítünk” program egyik kitalálója és motorja – advent idején beszélgettünk Békéscsabán, a Békés Megyei Könyvtár épületében.

PÁL MIKLÓSNÉ népművelő a Népművészeti Egyesületek Szövetségének és a Békés Megyei Népművészeti Egyesület elnöke. A közművelődés területén végzett tevékenysége elismeréseként számos kitüntetésben részesült.

Király Zsiga-díj – a Népművészeti Egyesületek Szövetségének díja a népi kismesterségek kiemelkedő műveléséért, illetve a népművészeti mozgalomban végzett közösségi tevékenységért; Aranykoszorú díj – a Népművészeti Egyesületek Szövetségének életműdíja a magyar népművészetért végzett, több évtizedes, kiemelkedő mun-

káért; Bessenyei György-díj – állami kitüntetés a művelődési intézményekben végzett, kiemelkedő, közművelődési tevékenységért; a Magyar Köztársasági Bronz Érdemkereszt – állami kitüntetés a nemzet szolgálatában, az ország fejlődésének elősegítésében, a haza érdekeinek előmozdításában és az egyetemes emberi értékek gyarapításában kifejtett kimagasló, példamutató tevékenységért.

Az 1940-es évekig nem csupán az oktatás biztosította a kézműves tevékenységek fennmaradását, de a folyamat szerves részét képezte a generációk közötti átörökítés is, a túl biztos kezelésének ismerete anyáról leányra szállt – avatott be Pál Miklósné a népi hímzés 20. századi történetébe. Ez a folyamat tört meg a második világháborút követő években. Magyaror-

szágon az 1970-es évek elején mozgalom indult a hagyományörzés és a paraszti kézművesség felélesztéséért. Ennek elindításában jelentős szerepet játszott Bánszky Pál művészettörténész, Borbély Jolán néprajzkutató és Péterfy László szobrász- és festőművész is – tudtuk meg Pál Miklósnétól, aki akkoriban a Békés Megyei Művelődési Központ munkatársaként koordinálta a népi kézműves mozgalom reneszánszának nevezett folyamat megyei és országos eseményeit, melyben a hímző körök létrehozása és a szakkörvezetők képzése kiemelt szerepet kapott. Akkoriban Békés megyében 110 asszony tanult meg hímezni, és közülük legalább nyolcvan szakkört is alapítottak. A megyében ezután nem volt olyan település, ahol ne működött volna legalább egy hímző szakkör. A hímzőkultúrát újrafogalmazták, a mintákat újra terveztek, felgyűjtötték a régi mustrákat, kiállítások láthattak napvilágot. Ebből a hatalmas szakköri mozgalomból mára gyakorlatilag alig maradt valami, viszont a Kárpát-medence gazdag tárgykultúrája megőrzésre került – várva, hogy új életet leheljenek bele.

Az „Újra öltünk és örökítünk” program indításának ötletét egy tavaly nyáron megrendezett, a Kárpát-medence hímző kultúráját bemutató kiállítás adta. Az újjászerveződő hímző körök elindításához alig néhány hónap múlva már mindenütt akadt hely a szakkörök számára, mindenhol jutott felkészült szakember a körök hozzáértő irányítására, a közösségek szinte maguktól összeálltak, a lányok-asszonyok kezébe pedig anyag, tű, fonál és hímzőráma kerülhetett. A szakkör ideje alatt minden megyében, illetve településen 3-3 tájegység hímzőkultúráját kell elsajátítaniuk a tagoknak. Ebből egynek feltétlenül az adott település vagy tájegység hímzővilágát kell tükröznie, a másik kettőt a szakkörvezető belátása és a tagok felkészültsége szerint választják ki. Ennél többre a 60 órás kurzusok akkor sem lennének elegendőek, ha az asszonyok odahaza további háromszor annyi időt foglalkoznának a hímzéssel, de a cél nem is ez volt – fejtette ki Pál Miklósné.

A rendelkezésre álló idő és célkitűzés lehetőséget teremt arra, hogy

a létrehozott hímző közösségek öszszeszekjanak, megismerjék és alkalmazzák az adott tájegységre jellemző motívumvilágot, s körvonalazódik, mekkora a további körök iránti igény. A foglalkozások zárásaként az elkészült tárgyakból rendezett kiállítás ünnepi alkalmat, sőt, akár hagyományt is teremthet egy-egy település életében.

Az esztétikai értéken és a közösségi együttléten túl azonban a hímzésnek komoly társadalmi és gazdasági haszna is van. A hímzés fejleszti a gyermekek személyiségét, kreativitását, szín- és formaérzékét. A kézműves tevékenységeket a gyógyászat számos területén alkalmazzák rehabilitációs céllal, és a hímzés – esztétikai visszacsatolásai és könnyen megteremthető feltételrendszere miatt – erre kiváltképp alkalmas. Nem elhanyagolhatóak a gazdaság számára kínált lehetőségei. A hímzett lakástextiliák és viseleti tárgyak itthon és külföldön is piacképesek, és nem csupán a hímzést végző lányoknak-asszonyoknak adhatnak megélhetési forrást. A hozzávaló nyersanyagok, eszközök előállítására állandó igényt elégíthet ki, amennyiben a népi kézművesség termékei megtalálják azokat a funkciókat, melyek valós keresletre tarthatnak számot. Ilyen valós kereslet az idegenforgalom. Ausztriában, Hollandiában, Dániában vagy Finnországban egy település ünnepnapján, vagy akár csak a vasárnapi mise, istentisztelet alkalmával természetes dolog a népi viselet felöltése. Nálunk nem az. De miért ne lehetne az, ha egyszer szép és saját?

A szervezők reményei szerint a népi motívumok viselése a hétköznapiak természetes részévé válhat, akár hagyományos, akár modern formában. Ennek köszönhetően azok kultúránk élő részeként meghatározóak lesznek a helyi identitás és ez által a közösségek megerősítésében, továbbá hatással lesznek az idegenforgalom fogyasztási és vásárlási szokásaira is.

A hímzett használati- vagy dísz- tárgyak, ruhák egyre nagyobb keresletre tarthatnak számot: visszatérő elemei a népművészeti kiállításoknak, vásároknak, jeles napok köré szerveződő ünnepi eseményeknek hazai és nemzetközi szinten egyaránt. A hím-

ző kör mindemellett elszakíthatatlan szociális hálót jelent, mely feleleveníti a régi paraszti közösségi életben még természetes kalákamunka hagyományát. A közösségi alkotás önbizalmat és sikerélményt ad. Ezekben a közegekben – legyen az szakkör, tábor vagy képzés – a társadalom olyan morális, önmagát gyógyító és emelő, az emberi kapcsolatokat megerősítő támaszra talál, mely aligha helyettesíthető mással.

A hímzés emellett a legkisebb befektetést igénylő népi kismesterségek egyike, így költséghatékonyan, mégis látványosan oktatható: elég hozzá egy hímzőráma, egy darab anyag, tű és cérna. A hímző kör mégis képes rá, hogy magasan felülmúlja a legköltségesebb csapatépítő tréning hatásait is. Ha pedig a hímző közösségek megkapják az induláshoz szükséges szakmai segítséget és támogatást, a multiplikátor-hatás már magától továbbviszi őket.

Kocsis Klára, a Nemzeti Művelődési Intézet Békés Megyei Irodájának vezetője az Irodának a program megvalósításához nyújtott szakmai munkáját részletezte. A szakkörök indítását megelőzően felkeresték valamennyi, szóba jöhető település polgármesterét, művelődési házában vezetőjét, és igyekeztek elérni, hogy ők is magukénak érezzék a szakkörök célját. A fogadtatás pozitív volt, a kezdeményezést mindenütt örömmel üdvözölték. A következő lépés az volt, hogy megtalálják azokat a képzett szakembereket, akik felvállalják, hogy hetente elutazznak egy-egy településre, és szakkörvezetőként szívvel-lélekkel foglalkoznak az asszonyokkal.

Békéscsaba után az újraéledő hímző körök nyomában Nagybánhegyesre vitt az utunk, ahol Dr. Illés Károlyné fogadott minket. Vele – akárcsak a többi település szakkörvezetőjével – a szakköri foglalkozás idején találkoztunk.

DR. ILLÉS KÁROLYNÉ pedagógus, hímző, a nagybánhegyesi hímző szakkör vezetője.

1984-ben megkapta a Népművészet Ifjú Mestere címet, 1989-ben a Népi Iparművész címmel tüntették ki, 2003-ban pedig elnyerte a Népművészet Mestere

címet is a békési szúcshímzések újratervezésért és sokoldalú alkotómunkásságáért. Alkotásai közintézményekben kapnak helyet, a békéscsabai országos textiltárláson rendszeresen nyer díjat, ő vagy valamelyik általa vezetett alkotóközösség. Sokoldalú alkotó, kiállítások kiváló szervezője, a megyei népművészeti egyesület szakmai irányítója, igazi közösségi ember.

Dr. Illés Károlyné maga is Nagybánhegyesen született, és most abban a művelődési házban oktatja a hímzést, mely az ő gyermekkorában épült. Ő is megerősítette a hímzéssel foglalkozók általános tapasztalatát: a hímzőkultúra hagyományos átörökítése egyre nehezebb, mivel jóformán kiesett egy teljes generáció az alkotó folyamatból. Az „Újra öltünk, s örökítünk” program azonban lehetőséget ad a folytatásra: a szakkörvezető boldogan számolt be arról, hogy az ő ifjúkorában működő híres hímző kör asszonyainak lányai, unokái ma büszkén érkeztek vissza az újraélelt közösségbe, és hatalmas lendülettel vetették bele magukat újra a hímzésbe. Vezetőjük mellől egy pillanatra sem mozdultak el a szakkör legfiatalabb tagjai, a hímzőkeretet és a tűt ügyesen forgató gyerekek. Dr. Illés Károlyné pedagógiai érzékének és tapasztalatának hála, a csemeték gyorsan megtanulták a szakkifejezéseket és a rajzi jelöléseket. Szigetvár vidékének kendőivel kezdték, majd a fehér hímzést követte a komádi hímzés. Elsajátították a négyzetes szálszorítót, ami kiadta az aszúrt, ezután pedig a subrikát kezdték el gyakorolni. A tanfolyam végén az orosházi gypajúhímzést és – lévén Nagybánhegyes lakosságának

12 százaléka szlovák nemzetiségű – a felvidéki Gyetva színes hímzését tanulják meg a résztvevők. Lánccöltés, keresztzemes hímzés, a szél összedolgozása, kongré alapanyag, takácsvászon – a kifejezések egy laikus számára furcsán csengenek, de a hímző kör tagjai természetességgel és meggyőzően használták őket.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Borsod-Abaúj-Zemplén megyénk a matyó hímzés hazája. Mielőtt felkerestük volna népi kézművességünk egyik büszkeségének településeit, Mezőkövesdet, Szentistvánt és Tardot, ellátogattunk Miskolcra, hogy a Nemzeti Művelődési Intézet Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Irodájának vezetőjével, Kovács Anikóval is beszélgesünk. Anikó örömmel számolt be róla, hogy a megyében nem kevesebb, mint négy népművészeti egyesület nyújtott segítséget a hímző szakkörök újraindításának programjában: a Matyó Népművészeti Egyesület, a Bükkaljai Mesterek Népművészeti Egyesülete, a Hegyaljai Mesterek Népművészeti Egyesülete és a Fügedi Márta Népművészeti Egyesület. Mindez példázta, hogy a megyében hatalmas az igény további hímző körök beindítására, folyamatosan érkeznek a pozitív visszajelzések a már működő szakköröktől. „Egy társadalom akkor mondhatja magát igazán gazdagnak, hogyha nem csak gazdaságilag van jó helyzetben, hanem a társadalmi értékeit be tudja mutatni, fel tudja fedezni, és ezeket igazán fontosnak tartja” – summázta Kovács Anikó.

Berecz Lászlónét, a Matyó Népművészeti Egyesület elnökét a matyó kultúra kincsestárában, a mezőkövesdi Matyó Múzeumban a kiállított tárgyak, a többnyelvű történeti ismertető, a régi fényképek között kérdeztük a hímzőkultúra matyóföldi helyzetéről. Kiderült, hogy itt eltérő történeti előzményei vannak a közelmúlt hímzőkultúrájának. Mezőkövesden korábban több ezer főt foglalkoztató háziipari szövetkezet működött, ahová két megyéből, Borsod-Abaúj-Zemplénből és Hevesből is jártak illetve dolgoztak be a tagok.

A magyarországi hímző körök az 1980-as években éltek virágkorukat, de a hatalmas mennyiségű terméket előállító szövetkezet árnyékában nem működött hímző szakkör Mezőkövesden. Ennek ellenére a hímző szakkörök beindítása itt is osztatlan sikert aratott. Az elnök asszony elmondta, hogy ehhez az egyesületük minden szakmai tudását, eszközét és humán erőforrását biztosítja, de hangsúlyozta, hogy ugyanígy tesznek a befogadó települések is. A helyszíneket a megkeresett önkormányzatok ingyen bocsájtották a szakkörök rendelkezésére. Bár Borsod-Abaúj-Zemplén megye hímző köreiből jelenleg még inkább a középkorúak találhatók nagyobb számban, de Berecz Lászlóné Zsuzsa tudja, hogy a fiatalabb korosztályhoz türelem kell; meg kell várni, míg idővel maguktól csatlakoznak. A népi motívumok kiegészítő, ruhadarabokon való megjelenítése egyre népszerűbb a fiatalok körében is, és az iskolai hímző szakkörök újraindítása is rejt kiaknázatlan lehetőségeket.

BERECZ LÁSZLÓNÉ művelődésszervező, könyvtáros és népi kismesterség szakoktató, a Matyó Népművészeti Egyesület alapítója és elnöke, a mezőkövesdi kulturális élet és hagyományörzés vezető egyénisége. Matyóföld népművészeti értékeinek ápolása, minőségi fejlesztése, széles körben való megismertetése tevékenységének fő mozgatója, melynek legkiemelkedőbb eredménye e lokális kultúra Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Jegyzékére, az UNESCO Szellemi Örökségek Reprezentatív Listájára és a Hungarikumok Gyűj-

teményébe való felvétele. Munkásságáért 2011-ben Wlassics Gyula-díjban részesült. A 2003 szeptemberében – Beke Pál igazgatása alatt, Mátyus Aliz által készített interjú – „A Matyó Népművészeti Egyesület – Mezőkövesd művelődése. Interjú Berecz Lászlóné önkormányzati képviselővel, a Matyó Népművészeti Egyesület elnökével” címmel a Szín – Közösségi Művelődés 8/4-es számában olvasható, Internet elérhetősége: epa.oszk.hu/01300/01306/00021/szin8_4_7.htm (A szerk.)

ZELEINÉ PAP BERNADETT művelődésszervező, hímző népi iparművész, szakoktató és csipkekészítő. Elnökségi tagja és alapítása óta munkatársa a Matyó Népművészeti Egyesületnek, több országos hímző pályázat díjazottja. 2007-ben megkapta a Népi Iparművész címet, 2011-ben Király Zsiga díjban részesült.

Zeleiné Pap Bernadett a három matyó település, Mezőkövesd, Szentistván és Tard szakköreinek vezetője a tavaszi kiállítás mellett hímző köreivel a 2014-es év több pályázatára is készül. A mércét önmagának is, másoknak is mindig magasra szokta helyezni, ám a komoly célkitűzések elérésében neki is lelkes és szorgalmas asszonyok segítenek. A szakkörvezető elkísért bennünket további két forgatási helyszínünkre, Szentistvánra és Tardra, ahol a hímző körök munkájába kaphattunk betekintést.

Szentistvánon a helyi önkormányzati hivatal jegyzőjét, Dr. Pusztai Csató Adriennét is a szakkör tagjai között

üdvözölhettük, aki települési vezetőként feladatának érzi, hogy minden eszközzel népszerűsítse a hagyományok ápolását. Bay Judit, a szentistváni művelődési házat üzemeltető Kft. ügyvezető igazgatója nagyon megörült, amikor tervével megkereste őket, s ők boldogan adtak helyet a szakkörnek, melybe a tagok szeretettel és lelkesen járnak.

Heves megye

Heves megyében Gyöngyössoly mos település hímző asszonyai fogadtak bennünket, akiknek körében elsőként a szakkör vezetőjével, Lovászné Juhász Ritával készítettünk riportot, aki körülbelül 25 éve foglalkozik szakkörök és gyermekfoglalkozások vezetésével.

LOVÁSNÉ JUHÁSZ RITA – hímző, viseletkészítő.

1987-ben két szakágban is megkapja a Népi Iparművész címet, 2000-ben a Népművészet Ifjú Mestere címmel tüntetik ki, majd 2009-ben addigi munkásságáért elnyeri a Csokonai Vitéz Mihály-díjat is.

A helyi hagyományok éltetője és tisztelője lévén magától értetődően a palóc hímzések megismerését tűzte ki elsődleges célul. A hímzés elméleti részéhez szakirodalmat is ajánlott a tagoknak, hogy otthon olvassák, majd hímzés közben megbeszéljük az új ismereteket.

A Heves Megyei Népművészeti Egyesületet képviselő Fehér Jánosné is úgy látja, hogy a kezdeményezés az utolsó pillanatban jött létre, melylyel a Nemzeti Művelődési Intézet

egyben egy új utat is kijelölt. Fehér Jánosné arcán mosoly bujkál, amikor elmondja: „Aki egyszer belekóstol a hímzésbe, utána már odahaza önállóan is fog dolgozni.” Meggyőződése, hogy minden falunak, tájegységnek a saját kultúrájára kell büszkének lennie, és azt kell megőriznie – még ha szerényebb is, mint másé. A Heves Megyei Népművészeti Egyesület alelnöke, Nagyné Váradiné Anna elárulta, hogy egyesületük 1982-ben alakult, és már ekkor is többségben voltak benne a hímzők. A Nemzeti Művelődési Intézet kezdeményezését egy értékes, építő folyamat kezdetének tartják, és bíznak benne, hogy más, kihalófélben lévő népi kismesterségek is hasonló lehetőséghez jutnak.

FEHÉR JÁNOSNÉ viseletkészítő, a Heves Megyei Népművészeti Egyesület elnöke. 1986-ban megkapta a Népművészet Ifjú mestere címet. 1987-ben a Népi Iparművész, 2006-ban a Népművészet Mestere címmel tüntették ki. Számos további díj tulajdonosa, és több országos kiállítás első helyezettje.

NAGYNÉ VÁRADINÉ ANNA népművelő, kulturális menedzser. A Heves Megyei Népművészeti Egyesület alelnöke. Közéleti-díj, Nívó-díj tulajdonosa. Népművészeti tevékenységéért Király Zsiga-díjat, közművelődési munkásságáért Wlassics Gyula-díjat kapott. Számos további díj birtokosa. Konferenciák, kiállítások, kulturális fesztiválok szervezője. Az egri Tanárképző Főiskolán és a kaposvári Tanítóképző Főiskolán szerzett diplomát.

Kary József a Nemzeti Művelődési Intézet Heves Megyei Irodájának vezetője a gyöngyössolymosi folyamatok és a megyei iroda munkájának bemutatása után kiemelte: „A helyi civil szervezetek, önkormányzatok és közművelődési intézmények bevonásával tudatosan olyan partneri hálót építettünk ki, amelynek tagjai azonosulni tudtak a kezdeményezés céljaival, s ezek eléréséért képesek voltak sikerrel mozgósítani a helyieket.” A Nemzeti Művelődési Intézet feladatfinanszírozási rendszere megfelelő anyagi forrást és kommunikációs csatornát biztosított a szakkörök elindításához.

KARY JÓZSEF népművelő, magyar szakos tanár, felnőttképzési és művelődési menedzser. A közművelődésben végzett tevékenységéért megkapta a Wlassics Gyula-díjat, a Bessenyei György-díjat és a Népművelésért Díjat. Kary József számos közművelődési publikáció szerzője, jelenleg a Nemzeti Művelődési Intézet Országos Minőségfejlesztési Központjának vezetője.

Zala megye

Zalaegerszegen Konczér Katalin, a Nemzeti Művelődési Intézet Zala Megyei Irodájának vezetője volt kalauzunk. Elmondása szerint a megyében a program hiánypótló kezdeményezés, melyet igazoltak a rövid idő alatt feléledő szakkörök.

A zalai hagyományörzés egyik főszereplője Skrabut Éva, a Zala Megyei Népművészeti Egyesület elnöke. A 70-es évek végén, amikor

Zalába került, még hatvan hímző szakkör működött, melyből a 90-es évekre talán húsz megmaradt. Az itteni művelődési házak nem tudtak anyagiakat fordítani a hímzésre, és a szakkörvezetők is kiüregedtek. Amikor megtudták, hogy a hímzés ügyét a Nemzeti Művelődési Intézet felkarolja, a szakkörök indításának híre futótűzként terjedt el, és a csoportok hamar kialakultak. A hímzés társadalmi haszna mellett az elnök asszony is az idegenforgalomban rejlő lehetőségekre hívta fel a figyelmet. Figyelemreméltó színfoltja a helyi művelődési életnek, hogy a megye már két évtizeddel ezelőtt áldozott arra, hogy a határon túli falvakban is oktassák a hetési hímzést: az egyesület tagjai a mai napig járnak oda tanítani. Együtt dolgoznak a határon túli szakkörökkel, és már az sem ritka, hogy a határon túlról jönnek át Magyarországra tanítani.

SKRABUT ÉVA 1982 óta a Zala Megyei Népművészeti Egyesület vezetője, 1992-2008 között a Gébárti Kézművesek Háza vezetője. Jelenleg a NESZ egyik alelnöke. Népművelő, a Debreceni Tanítóképző Főiskolán szerzett népművelő-könyvtáros oklevelet. Díjai: a Népművészeti Egyesületek Szövetségének Király Zsiga-díja (1996), Bessenyei György-díj (2007), Zalaegerszegért díj (2012).

Nagylengyel településén Domján Zsuzsanna szakkörvezető csodálatos hímzéseken keresztül mutatta be a szakkörében alkalmazott hímzés-mintákat. A hetési bújítatos hímzés mellett a komádi és a mezősegi hímzést tanítja a tagoknak, elhivatottságát pedig jól mutatja, hogy a szakköri foglalkozásokon alapos történeti áttekintéssel, térképpel ismerteti az adott tájegységek hímző kultúráját. A szorgalmasan öltögető szakköri tagok között bukkantunk rá Scheiber Ildikóra, Nagylengyel polgármester asszonyára is, aki zsúfolt napjait a hímzés tevékenységével piheni ki. Elmondta, hogy Nagylengyel a közelmúltban már többször rendezett kiállítást hímzésekből.

Nemesrádó, Zalaegerszeg és Zalaistván hímző köreit Kocsisné Koszorús Anikó szakkörvezető irányítja. Nemesrádón a hímző kör látogatásakor szívet melengető látvány fogadott minket. Az apró parasztház két helyiségét elválasztó falban tűzforró cserépkályha ontja a meleget. Az utca felé eső szobában egy karakán nagypapa kommandírozza a felügyeletre szoruló csemeték hadát, a másik szobában pedig körben ülnek az asszonyok, és apró lámpák meleg fényénél hímeznek. Szavakban visszaadhatatlan fonó-hangulat a huszonegyedik században, melyből derű, bizakodás és energia árad. Kocsisné Koszorús Anikó a rábaközi pamuthímzéssel kezdte a tanítást, hi-

Konczér Katalin, NMI, Skrabut Éva elnök és Domján Zsuzsanna szakkörvezető

Domján Zsuzsanna szakkörvezető, Scheiber Ildikó polgármester, Nagylengyel

szen ezzel szinte valamennyi alapöltés elsajátítható. Őt a családi hagyományok szinte szükségszerűen terelték a hímzés irányába: a 20-as évek első hímzéstanáitói között volt édesanyja is. Anikó a hímzésnek a női létben betöltött szerepének egy érdekes vetületére mutatott rá: aki egyedül van és hímez, nem érzi az egyedüllétet; aki pedig némi autonómiára vágyik, szintén a hímzéshez fordulhat az alkotói szabadság kiéléséért. A szakkörvezető boldogan számolt be a rengeteg fiatalról, akiket a hímző szakkörökben igyekeznek a lehető legjobban elkényeztetni, hiszen – ahogy mondta – az ember azért csinál valamit évtizedeken keresztül, hogy lássa a munkája eredményét: „Az ember nem viheti magával a tudományát, azt át kell adni. Ez az élet rendje, és ha nem így tennék, kisebb volna a világom.”

Az újraéledő hímző körök nemcsak tartalmas szabadidő-eltöltési lehetőséget hoztak a közösségek mindennapjaiba az „Újra öltünk, s örökítünk” programban érintett négy megyében, hanem lehetőséget teremtettek a közös alkotásra, a hagyományos paraszti hímzéskultúra mesterfogásainak, valamint motívumvilágának átörökítésére és a helyi identitás mindennapi megélésére.

A generációk közötti együttműködéseket erősítő mintaprogram pozitív tapasztalatainak és eredményeinek figyelembe vételével a Nemzeti Művelődési Intézet kezdeményezésére 2014-ben hazánk többi megyéjében is új erőre kaphatnak a tájegységekhez kapcsolódó hagyományos hímzést folytató alkotókörök az „Újra öltünk, s örökítünk” program folytatásaként.

KOCSISNÉ KOSZORÚS ANIKÓ Nemesrádó, Zalaegerszeg és Zalaistvánd településeinek hímző körét irányítja. 1978 óta vezet szakköröket, és a szegedi nyári képzéseken is oktat. A Zala Megyei Népművészeti Egyesület és a Dél-Alföldi Népművészeti Egyesület tagja. 1993-ban megkapta a Népi Iparművész címet. Németországban, Olaszországban, az USA-ban, Svájcban és Finnországban is részt vett kiállításokon.

Kocsisné Koszorús Anikó szakkörvezető, Nemesrádó

SZÁSZ GERGELY a Kulturális közfoglalkoztatási program keretében a Nemzeti Művelődési Intézet Kommunikációs Osztályának munkatársa. 5 éven át volt a Magyar Televízió felvételvezetője, számos gyermek-, ifjúsági-, oktatási-, művelődési-, ismeretterjesztő és hírműsor elkészítésében vett részt. 1996-ban televíziós gyártásvezetői képesítést szerzett. 18 év nyelvoktatási gyakorlattal rendelkezik, városismertetőjét évente több tízezer turista hallgatja 20 nyelven a budapesti turistabuszokon, 2007 óta készíti játékfilmek, ismeretterjesztő filmek és mesefilmek magyar változatát szinkronizáláshoz. Első műfordítása 2012-ben jelent meg.